

REJTEKERDŐ Csíkszentmihályi Róbert kiállítása

Az 1940-ben, Budapesten született Csíkszentmihályi Róbert a magyar kortárs szobrászat egyik legkiemelkedőbb mestere. Erdemes és Kiváló művész, Munkácsy- és Kossuth-díjas, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja, a Nemzet Művésze. 1965-ben végzett a Képzőművészeti Főiskolán, 1964 óta Szentendrén él és alkot. Rengeteg hazai és külföldi köztéri szobor, egyedí hangvételű kisplasztika, továbbá számtalan érem és plakett szerzője. Gazdag és sokrétű pályája során igen jelentős szakrális műveket is készített.

2017. december 8-án *Rejtekerdő* címmel a szentendrei Ferenczy Múzeumban nyílt kiállítása a mesternek. A tematikus tárlat első része az ember és az állat bonyolult kapcsolatrendszerét kutatja, drámai erővel — ugyanakkor mély filozófiai tartalommal átszőve. Alig két éve készült remekműve, a *Trófea*, amelyen arcnélküli ember gigantikus méretű szarvasagancsot tart maga elé. Az agancs felső ágai azonban gazdagabbak a szokásosnál: öt-öt ujj mered görcsösen és vadlón a magasba... Mellette a *Fövény* című szobor karba font kezű vadásza áll, előtte fájdalmas haláltusáját vívó szarvassal, szemben velük a *Viszony*, amely doronggal állatot leütő embert ábrázol. Igaz, az állatok is harcolnak életrehalára egymással: az *Oltár* kompozícióján hatalmas testű vadkant legyőző őzbak dőfi agancsát ellenfeletestébe. Hogy a küzdelmek ellenére, mégis milyen közel állunk egymáshoz, azt jól szimbolizálja Csíkszentmihályinak az *Erdőjáró* és a *Vándor* kisplasztikája, amelyek/akik félig állat, félig ember alakok. Az emberben az állatit, és az állatban az emberit kutató szobrok és néhány érem után, persze láthatjuk magát az embert is. A művész kiemelkedő fontosságú munkája a 2009-ben készült *Mind elmegyünk*. A téma az elmúláshoz vezető út, amelyen számos kis bronzszobor halad. Mindenki más-más korú, foglalkozású, egyéniségű. Nyilván az ide vezető út is mindenkinek különböző volt. Igazi Csíkszentmihályi-alkotás: minél tovább nézi az ember, annál drámaibb hatást nyújt. E mű méltó párja a 2011-es *Sablomok* szoborcsoport. Hasonló gondolati tartalmat hordoz — csak teljesen más formában — a 2015-ben, valóban kőből mintázott *Kőbárka*, amely Kháron ladikjaként szállítja a rajta ülőket, embereket, állatokat. A néhány kiragadott példa csak ízelítőül szolgál egy páratlanul gazdag életműből válogatott, ember- és természetközeli tematikájú szobor-tárlatból. A kiállított plasztikák különlegessége, hogy hol ironikus fantáziával, hol expresszív erővel (hol mindkettővel) hatnak. És — hatnak: közömbösen senki sem szemléli ezeket a gyakran összetett gondolatosságú, ám mély humanizmussal megfogalmazott, remek alkotásokat.

A kiállítás kurátora, Kopin Katalin érdekes, izgalmas háttérrel biztosított a szobroknak Kovalovszky Dávid különlegesen szép természetfotóival.

PROHÁSZKA LÁSZLÓ

PIARISTA EVANGÉLIUMOS KÖNYV 2018

Fiataloknak való, az ő ízlésüknek megfelelő könyvecske, kedves, színes borítóval (piarista kortárs festményével). Magyarországon egészen újszerű kezdeményezés: a piarista iskolák diákjainak kezébe adott napi evangéliumok és azokhoz fűzött rövid elmélkedések.

A mű a liturgikus évet követi, vasár- és ünnepnapokon mindhárom miseolvasmány szerepel benne, hétköznapokon csak a napi evangélium (és a másik bibliai olvasmány meg a válaszos zoltár lelőhelye). A 60-as, 70-es években mit nem adtunk volna egy ilyen kis gyűjteményért; viszont Jelenits István tanár úr minden reggel a pesti piarista kápolnában nemcsak a reggeli imát vezette, de útravalót is adott a napi evangéliumhoz, a napi szent élete példájából. Hasonló értékű ez a kézikönyv is: a diáknak nem kell kikeresnie a napi szakaszokat, és mellettük rögtön az ő életére szóló parányi útmutatás, meditáció is áll, amit a nap bármely szakaszában átolvashat. A könyv megtanítja a világra kilépő, felnőtté váló keresztényt az egyház liturgiájával együtt élni, a napi bibliai tanítás fényében rendezni gondolatait, irányítani cselekedeteit. Ezt szolgálják a napoknál megadott ünnepi jelzések, a szentek és a könyörgő napok, valamint a kifejezetten piarista szentek kiemelt jelzései. Ezek mellett a fiatalok által a mobiltelefonjukban (sms) használt kis ikonok (gyertya, harang, piarista címer) jelzik, hogy mire kell figyelni. Az elmélkedéseket nyolc (fiatal), a gyerekek között működő piarista tanár írta. Áthat rajtuk a tanár és a pap látásmódja, gondoskodása, mesteri, de szelíd útmutatása. Ahogy az *Előszó*-ban olvassuk: „a lényeg az, hogy mindennap elinduljon bennetek valami, és saját magatok is elkezdjétek az Evangéliummal imádkozni...” Ezt a célt bizonyára eléri ez az úttörő munka, amelyet itt Magyarországon is követhetnek majd hasonló, esetleg egy bencés, egy ciszter, egy premontrai, egy iskolanővérek evangéliumos könyve... A *Függelék*ben ott található a szentmise menete, a gyónás, és a kifejezetten piarista imádságok.

A fiatalok nevében is köszönet az ötletért és az ügyes kivitelezésért! (Szerk. Márkus Roland SP és Tózsér Endre SP; *Piarista Rend Magyar Tartománya*, Budapest, 2017)

PÁKOZDI ISTVÁN